

Motion till riksdagen 2009/10:So478

av **Lennart Sacrédeus och Ingemar Vänerlov (kd)**

Förändring av Socialstyrelsens föreskrifter om abort

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förändringar av Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om abort.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en utredning om svensk sjukvårds bemötande av gravida.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ändring av Socialstyrelsens allmänna råd om unga gravida kvinnors rätt till vårdnadshavarens stöd i rådgivningen om och processen inför en eventuell abort.

Motivering

”Flickorna har frihet att välja – så länge som valet är abort.” Citatet är hämtat från en ny doktorsavhandling från Uppsala universitet och speglar unga mäns syn på abort som ”ett fritt val”. De unga kvinnorna å sin sida betonade istället behovet av mer nyanserad rådgivning.

I sin avhandling ”Sexual Risk Taking” skriver Maria Ekstrand: ”Informants who were ambivalent, particularly, felt they were persuaded towards termination, and several stressed the need for more nuanced advice. For these young women, in particular, neutral attitudes from health care professionals were of great importance. The girls had freedom of choice – as long as they decided to terminate the pregnancy.” (s. 43.)

Det konstateras också att unga kvinnor upplever maktlöshet som gravida och press från en rad håll, också från vården, att genomgå abort.

Förutom denna avhandling har tidningar, radio- och tv-program gång på gång uppmärksammat hur oplanerat och planerat gravida upplevt att personal inom vården både föreslagit och pressat dem att göra abort. I SVT:s Doku-

Fel! Okänt namn på

ment Inifrån ”Jag ska göra abort” (september 2007) riktades kritik mot vården angående bemötandet av oplanerat gravida. Hade inte likartade berättelser ständigt dykt upp skulle förklaringen kunnat vara att det var misstag i arbetet. Nu tyder det mesta på att så inte är fallet. Vårdens bemötande av oplanerat gravida behöver förändras och förbättras.

Att ordföranden för Svenska Barnmorskeförbundet också kraftigt uttalat att barnmorskor istället borde ”utgå från graviditet som något positivt” är ytterligare en anledning till att tro att kvinnors negativa upplevelser inte är enstaka misstag.

I Norge har alla kvinnor rätt att få veta vilket ekonomiskt stöd de har rätt att få av samhället, om de väljer att föda barnet. De svenska föreskrifterna och allmänna råden om abort, SOSFS 2004:4, ger inte kvinnan den rätten, vilket de borde göra.

Föreskrifterna och råden borde slå fast kvinnans rätt till att få information om vilket ekonomiskt stöd en kvinna har rätt att få av samhället om hon väljer att föda, den hjälp som samhället ger på andra områden om hon väljer att föda, möjlighet till spädbarns adoption och vilket stöd samhället då kan ge, de psykiska besvär som forskare funnit belägg för och många kvinnor berättar om vid abort samt de fysiska komplikationer som kan tillstå efter ett abortingrepp.

Angående den sista punkten är det idag många kvinnor som i anmälningar till HSAN uppger att de drabbats av fysiska komplikationer som de inte fick information om före aborten. Detta strider emot patientens rätt till information inom sjukvården. Angående den näst sista punkten kan här nämnas forskning av Hanna Söderberg, Anneli Kero och Anne Nordal Broen kring hur psykiska besvär idag drabbar en inte oansenlig andel kvinnor efter en abort.

När kritik riktas mot ett och samma område av så många av varandra oberoende källor, bör en utredning tillsättas som begär in vilken information oplanerat gravida får och på vilket sätt informationen ges samt gör en översyn av Socialstyrelsens regler. Detsamma gäller de många oberoende källor som pekar på att sjukvården inte är neutral och lämnar till kvinnan att besluta om abort, såsom abortlagstiftningen stadgar, utan pressar henne i en viss riktning. Även detta bör utredas.

En annan viktig fråga är hur omyndiga kvinnor bemöts i sjukvården när de söker rådgivning på grund av graviditet. Enligt SOSFS 2004:4 bör kvinnor under 18 år i första hand själva informera vårdnadshavaren om ett förestående abortingrepp. Om den unga kvinnan motsätter sig att vårdnadshavaren kontaktas måste vårdpersonalen utifrån föräldrabalkens bestämmelser om vårdnadshavarens allmänna omvårdnadsansvar bedöma, med hänsyn till kvinnans ålder och mognad, om det är lämpligt att ändå informera vårdnadshavaren. För några år sedan ändrades dessa allmänna råd och man skrev in att omyndiga kvinnor ska uppmanas till att berätta för sina vårdnadshavare om graviditeten och den förestående aborten. Dock följer det av föräldrabalkens bestämmelser om vårdnadshavarens vårdnadsplikt samt sekretesslagen att vårdnadshavaren endast i undantagsfall får undanhållas information om sitt barns hälsa. Vårdnadshavare måste få möjlighet att tillvarata sina barns bästa och vara det stöd de behöver i en sådan pressad situation som det innebär för en

Fel! Okänt namn på

ung kvinna att bli oönskat gravid. Att den unga kvinnan själv i en sådan utsatt situation ska ansvara för att denna information delges föräldrarna kan inte vara utgångspunkten för vårdnadshavarens rätt till insikt i sitt barns hälsoförhållanden samt behov av information om det allvarliga medicinska eller kirurgiska ingrepp som en abort innebär och möjligheter att vara en god förälder. Socialstyrelsen bör därför få i uppdrag att omformulera reglerna i SOSFS 2004:4 så att en omyndig kvinnas vårdnadshavare som huvudregel alltid delges information om en förestående abort, om inte kvinnan kan komma att råka illa ut för det fall denna information ges.

Stockholm den 5 oktober 2009

Lennart Sacrédeus (kd)

Ingemar Vänerlov (kd)